

Správa o činnosti Názvoslovnej komisie Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky a sekretariátu Názvoslovnej komisie Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky v roku 2010

Práca Názvoslovnej komisie Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (NK) a sekretariátu NK sa v roku 2010 vykonávala v súlade s rezolúciami konferencií OSN o štandardizácii geografického názvoslovía a so závermi zo zasadnutí lingvisticko-geografickej regionálnej skupiny OSN Východná, stredná a juhovýchodná Európa, v ktorej je Slovensko členom spolu s Albánskom, Bosnou a Hercegovinou, Bulharskom, Cyprom, Českom, Čiernou Horou, Gréckom, Chorvátskom, Macedónskom, Maďarskom, Poľskom, Slovinskom, Srbskom, Tureckom a Ukrajinou.

Činnosť NK vychádzala z Koncepcie rozvoja štandardizácie geografického názvoslovía v Slovenskej republike na roky 2006 – 2010 č. P-1550/2006 z 21. marca 2006, z Plánu činnosti NK a sekretariátu NK na rok 2010 č. PP-2593/2010/747 z 23. apríla 2010, ktorý sa podľa jednotlivých okruhov plnil takto:

O 84.11.11.6 MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

1. EuroGeoNames

Sekretariát NK spolupracoval na medzinárodnom projekte EuroGeoNames, ktorého cieľom je vytvorenie interoperabilnej internetovej služby na zabezpečenie prístupu k oficiálnym, multilingválnym geografickým názvom a ich údajom, ktoré sú k dispozícii na národnej úrovni v celej Európe. V sledovanom období sa aplikovali schválené požiadavky na databázu podľa projektu EGN. Keďže v rezorte nie je vybudovaná služba WFS, ktorá umožňuje poskytovanie služieb výmeny prvkov vektorových tematických vrstiev z internetového portálu, databáza nie je zatiaľ pripojená ku klientskej aplikácii projektu.

Na úlohe sa odpracovalo **45 SH**. Úloha sa splnila.

2. Lingvisticko-geografická regionálna skupina OSN Východná, stredná a juhovýchodná Európa

Sekretariát zabezpečil preklad časti materiálov zo zasadnutia regionálnej skupiny. Naďalej sa využívali materiály z konferencií OSN a zasadnutí skupiny expertov a regionálnej skupiny. Materiály sú dokumentované v oddelení geografického názvoslovía GKÚ.

Na úlohe sa odpracovalo **70 SH**. Úloha sa splnila.

3. Newsletter

V roku 2010 sa nepripravil príspevok do Newsletteru.

M 71.12.34.36.1 ŠTANDARDIZÁCIA GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

I. ZISŤOVANIE, POSUDZOVANIE, SCHVAĽOVANIE GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV

1. Štandardizácia a reštandardizácia názvov

Sekretariát sa zaoberal návrhmi názvov území európskeho významu (ÚEV) a ďalších chránených území. Pripravili sa pracovné zoznamy názvov, ktoré sa po posúdení prerokovali v 1. sekcii NK. Zoznamy názvov sa upravili podľa pripomienok 1. sekcie NK. Názvy ÚEV a ďalších chránených území sa navrhli úradu na štandardizáciu.

Na úlohe sa odpracovalo **428 SH**. Úloha sa splnila.

II. NÁZVOSLOVNÉ PUBLIKÁCIE

2. Názvoslovné informácie č. 46

Sekretariát zhromaždil materiály do publikácie Názvoslovné informácie č. 46, zostavil príspevky a vykonal redakčnú úpravu pred tlačou.

Na úlohe sa odpracovalo **70 SH**. Úloha sa splnila.

3. Názvoslovné informácie č. 47

Sekretariát zhromaždil materiály do publikácie Názvoslovné informácie č. 47, zostavil príspevky a vykonal redakčnú úpravu pred tlačou.

Na úlohe sa odpracovalo **70 SH**. Úloha sa splnila.

4. Zásady používania slovenských geografických názvov v cudzojazyčných textoch

Začalo sa s úpravou zásad podľa pripomienok z rokovaní 1. sekcie NK a skutočností vyplývajúcich z novely zákona NR SR č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii v znení neskorších predpisov.

Na úlohe sa odpracovalo **25,0 SH**. Dokončenie úlohy sa presúva na rok 2011.

5. Smernica na štandardizáciu geografického názvoslovia

Na úlohe sa nepracovalo. Dokončenie úlohy sa presúva na rok 2011.

6. Toponymický návod pre vydavateľov kartografických a iných diel

Aktualizovali sa všetky kapitoly toponymického návodu podľa najnovších informácií a platnej legislatívy. Vytvorilo a vydalo sa 4. doplnené a prepracované vydanie.

Na úlohe sa odpracovalo **15 SH**. Úloha sa splnila.

IV. OSTATNÉ ÚLOHY

7. Informačná činnosť

Počas celého roka sekretariát poskytoval informácie v oblasti geografického názvoslovía písomne, osobne a telefonicky.

Na úlohe sa odpracovalo **15 SH**. Úloha sa splnila.

8. Vybavovanie agendy sekretariátu

Sekretariát pripravil materiály na rokovanie pléna, 1. a 2. sekcie NK, zorganizoval zasadanie pléna NK a zasadania 1. a 2. sekcie NK. Zostavil návrh Plánu činnosti sekretariátu NK a NK na rok 2010, pripravil správu o činnosti sekretariátu NK a NK za rok 2009.

Na úlohe sa odpracovalo **22 SH**. Úloha sa splnila.

9. Publikačná činnosť

V roku 2010 pripravili členovia komisie tieto príspevky:

FIČOR, Dušan: Zásady používania slovenských endoným a cudzojazyčných exoným v cudzojazyčných textoch. In: Štandardizácia geografického názvoslovía. Zborník materiálov zo seminára konaného dňa 17. júna 2010 v Bratislave. Bratislava: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky 2010, s. 60 – 69.

FIČOR, Dušan: Kontraproduktívna tvorba cudzojazyčných variantov slovenských endoným. In: Geodetický a kartografický obzor, Praha, 2010, roč. 56/98, č. 10, s. 201 – 220.

FIČOR, Dušan: Seminár o štandardizácii geografického názvoslovía. In: Geodetický a kartografický obzor, Praha, 2010, roč. 56/98, č. 12, s. 261.

FIČOR, Dušan: Štandardizácia geografického názvoslovía. Prednáška na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave, dňa 29. 4. 2010. Katedra kartografie, geoinformatiky a DPZ, s. 20.

HORŇANSKÝ, Imrich: Úskalíe štandardizácie geografických názvov. In: Štandardizácia geografického názvoslovía. Zborník materiálov zo seminára konaného dňa 17. júna 2010 v Bratislave. Bratislava: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky 2010, s. 5 – 18.

HORŇANSKÝ, Imrich: Problém štandardizácie geografických názvov. Prednáška na vedeckom seminári „Hydronymia západného Slovenska“, Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity, 7. júla 2010.

HORŇANSKÝ, Imrich: O jednej funkcii geografických názvov – lokalizácia objektov s nezreteľným určením. Kultúra slova, Bratislava, ročník 44, 2010, č.1, s. 13-20.

HORŇANSKÝ, Imrich – MIKLUŠOVÁ, Eva: Exonym Standardization Practice and Exonym Use in the Slovak Republic (Prax štandardizácie exoným a ich používania

- v podmienkach Slovenskej republiky). Anglická prednáška. 10th Working Group on Exonyms Meeting, Tainach, Rakúsko, 28. – 30. apríla 2010.
- KAČALOVÁ, Elena: Používanie geografických názvov z pohľadu zákona o štátnom jazyku. Prednáška na Seminári o štandardizácii geografického názvoslovia, Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, 17. júna 2010, s. 6.
- KOVÁČOVÁ, Mária: Uplatňovanie odporúčaní OSN. In: Štandardizácia geografického názvoslovia. Zborník materiálov zo seminára konaného dňa 17. júna 2010 v Bratislave. Bratislava: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky 2010, s. 37 – 53.
- MAJTÁN, Milan: Interdisciplinárne aspekty štandardizácie geografického názvoslovia. In: Štandardizácia geografického názvoslovia. Zborník materiálov zo seminára konaného dňa 17. júna 2010 v Bratislave. Bratislava: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky 2010, s. 19 – 24.
- MIKLUŠOVÁ, Eva: Legislatívny rámec štandardizácie geografického názvoslovia. In: Štandardizácia geografického názvoslovia. Zborník materiálov zo seminára konaného dňa 17. júna 2010 v Bratislave. Bratislava: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky 2010, s. 25 – 36.
- POVAŽAJ, Matej: Jazyková problematika štandardizovaných názvov geografických objektov. In: Štandardizácia geografického názvoslovia. Zborník materiálov zo seminára konaného dňa 17. júna 2010 v Bratislave. Bratislava: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky 2010, s. 54 – 59.
- POVAŽAJ, Matej: Opýtali sme sa jazykovedcov... na skloňovanie názvu *Eurovea*. In: Quark, 2010, roč. 16, č. 7, s. 42.
- POVAŽAJ, Matej: Opýtali sme sa jazykovedcov... na skloňovanie názvu *Rio de Janeiro*. In: Quark, 2010, roč. 16, č. 11, s. 42.
- POVAŽAJ, Matej: *Vancouver* – výslovnosť, skloňovanie a odvodené slová. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 1. 2. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: *Žabokreky* – zo *Žabokriek*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 3. 2. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: *Dobšinského ulica* či *Ulica Dobšinského*. In: Slovenský rozhlas, *Slovenčina na slovíčko* 24. 3. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: O pravopise názvov ulíc. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 4. 5. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: *Kubrá* – z *Kubrej*, nie *Kubra* – z *Kubry*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 10. 5. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: *Spišské Vlchy* – zo *Spišských Vlách*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 12. 5. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).

- POVAŽAJ, Matej: *Zlatomoravský*, nie *zlatomoravecký*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 8. 6. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: *Bánovce nad Bebravou – bánovsky*, nie *bánovecký*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 22. 6. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: Pravopis slovných spojení typu *mesto Košice*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 23. 6. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: *Lozorno – lozorniansky*, nie *lozorňanský* ani *lozornský*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 4. 8. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: *Miškovec a Miskolc*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 31. 8. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: *Rusovce – rusovský*, nie *rusovecký*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 19. 10. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: Skloňovanie názvov *Hoste, Malé Hoste* a *Veľké Hoste*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 3. 11. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: Názvy ulíc utvorené z názvov *vtákov*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 10. 11. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- POVAŽAJ, Matej: *Liptovská Anna – Liptovskoanencan* i *Anencan*. In: Slovenský rozhlas, relácia *Slovenčina na slovíčko* 23. 11. 2010 (aj na www.rozhlas.sk).
- VANČOVÁ Iveta: Užitočný seminár o geografickom názvosloví. In: *Kultúra slova*, 2010, roč. 44, č. 4, s. 245 – 248.

10. Seminár o štandardizácii geografického názvoslovía

Sekretariát sa zúčastnil na príprave Seminára o štandardizácii geografického názvoslovía. Seminár sa konal 17. júna 2010 v zasadačke Úradu geodézie, kartografie a katastra SR a zúčastnilo sa ho 51 záujemcov z 26 inštitúcií. Seminár sa zameral na informovanie odbornej verejnosti a záujemcov o aktivitách a postupoch v oblasti štandardizácie geografického názvoslovía, ktoré je významnou súčasťou kultúrneho dedičstva každého národa. Jednotlivé referáty sa venovali geografickým názvom z hľadiska legislatívy, ktorá štandardizáciu upravuje, metodiky štandardizácie, problémov súvisiacich s rozhodovaním o podobe názvov, histórie používania geografických názvov, používania geografických názvov v prekladoch slovenských textov do cudzích jazykov, interdisciplinárnym aspektom štandardizácie, odporúčaniam OSN, ktoré sa týkajú používania geografických názvov v medzinárodnej a národnej komunikácii, zakotvených v rezolúciách z konferencií OSN, ako aj jazykovej problematike.

Na úlohe sa odpracovalo **30 SH**. Úloha sa splnila.

11. Iné práce pre ÚGKK SR a GKÚ

Pripomienky k nariadeniu komisie EÚ, ktorým sa vykonáva smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/2/ES, pokiaľ ide o interoperabilitu súborov a služieb priestorových údajov.

Pripomienky k Nariadeniu vlády Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovuje program opatrení na dosiahnutie environmentálnych cieľov.

Odborné posúdenie slovenských názvov krajín uvedených v prílohe k návrhu vyhlášky Štatistického úradu Slovenskej republiky, ktorou sa vydáva Štatistický číselník krajín.

Pripomienky k vyhláške Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. 300/2009, ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Malá Fatra

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Tatry

Na úlohe sa odpracovalo **15 SH**. Úloha sa splnila.

M 71.12.34.36.21 TVORBA A SPRÁVOVANIE DATABÁZY GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV Z ÚZEMIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

1. Báza údajov názvov geografických objektov z územia Slovenskej republiky

Sekretariát pracoval v roku 2010 na editovaní údajov a aktualizácii databázy v programe ArcGIS. V rámci úlohy sa vykonala kontrola a úprava údajov databázy, kontrola správnosti geografických názvov podľa súčasnej úrovne poznania, ich aktualizácia a lokalizácia podľa zvolených kritérií. Z databázy sa urobil výber nevyhovujúcich názvov na preštandardizovanie. Dopĺňali sa ďalšie atribúty k názvom (variantné názvy).

Na úlohe sa odpracovalo **3000 SH**. Úloha sa splnila.

M 71.12.34.36.22 ŠTANDARDIZÁCIA GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV OBJEKTOV LEŽIACICH MIMO ÚZEMIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

1. Štandardizácia názvov geografických objektov ležiacich mimo územia Slovenskej republiky

Sekretariát NK pripravil zoznam zmien názvov geografických objektov z územia mimo SR. Názvy sa prerokovali v 2. sekcii NK.

Na úlohe sa odpracovalo **84 SH**. Úloha sa splnila.

SCHÔDZKOVÁ ČINNOSŤ

Plenárne zasadanie NK sa uskutočnilo 25. februára 2010.

Zasadnutie 1. sekcie NK sa v roku 2010 uskutočnilo trikrát, 1. júla, 5. októbra a korešpondenčne 8. – 12. novembra. 2. sekcia NK rokovala 1. júla 2010. Na zasadnutiach sa prerokovali návrhy názvov území európskeho významu, návrhy názvov chránených vtáčích území, návrhy názvov ďalších chránených území SR, vžitú slovenskú názvy štátov a vžitú slovenskú názvy ďalších geografických objektov z územia mimo Slovenskej republiky.

Okrem uvedených zasadnutí zástupca ÚGKK SR, predseda NK ÚGKK SR a pracovníčky sekretariátu operatívne riešili konkrétne názvoslovné problémy.

Spracovala: M. Kováčová